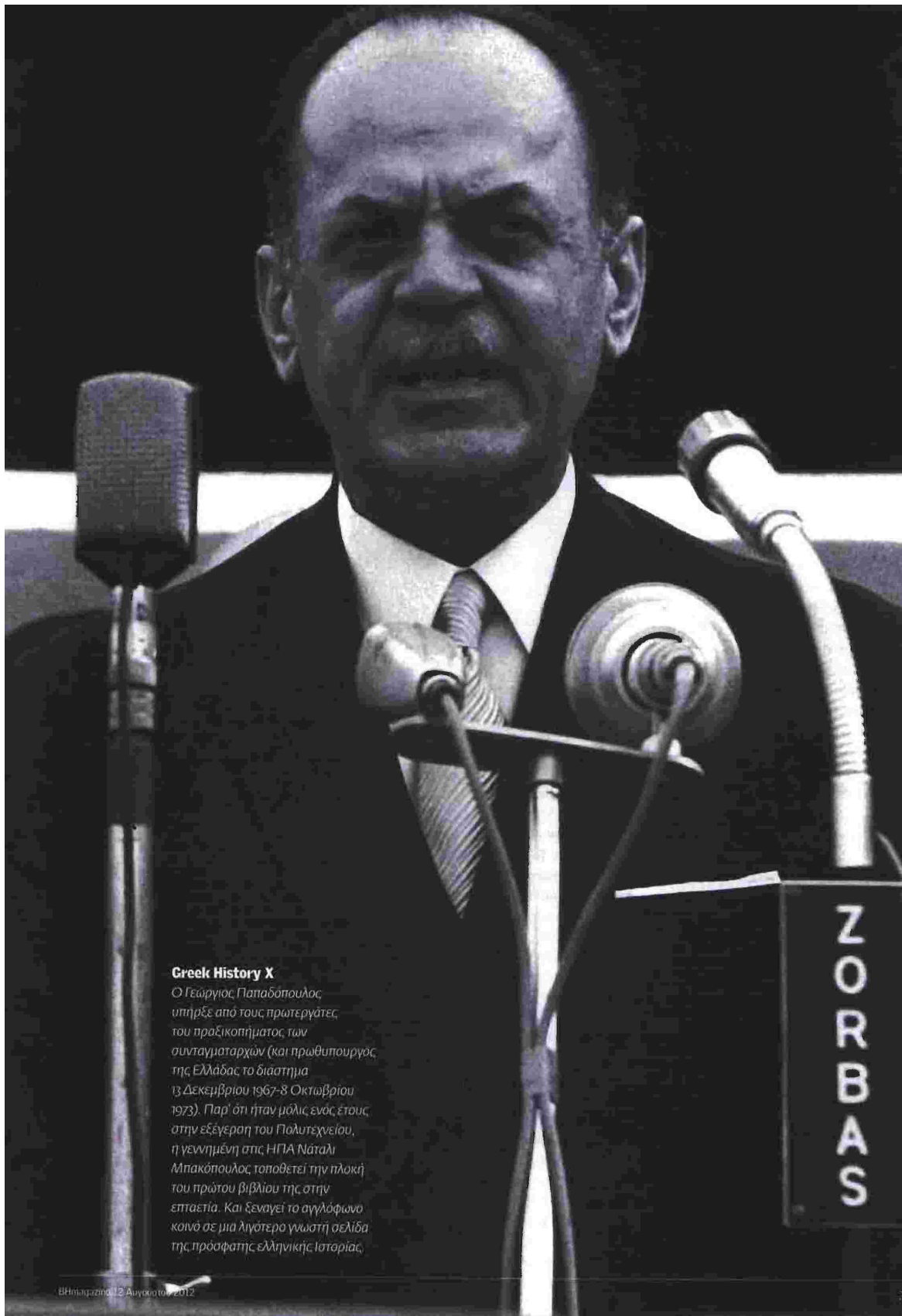

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΝΑΤΑΛΙ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΥΝΤΑ;

Εδώ και μήνες, η Αμερική διαβάζει ένα βιβλίο για τις περιπέτειες μιας αθηναϊκής μεσοαστικής οικογένειας στα χρόνια της χούντας. Υπεύθυνη για αυτό, η ελληνοαμερικανίδα συγγραφέας **Νάταλι Μπακόπουλος** που μιλάει στο ΒΗmagazino για εποχές γεμάτες φόβο και ανασφάλεια.

Συνέντευξη στον Βάιο Παπανάγνου

Greek History X

Ο Γεώργιος Παπαδόπουλος υπηρέξε από τους πρωτεργάτες του πραξικοπήματος των συνταγματάρχων (και πρωθυπουργός της Ελλάδας το διάστημα 13 Δεκεμβρίου 1967-8 Οκτωβρίου 1973). Παρ' ότι ήταν μόλις ενός έτους στην εξέγερση του Πολυτεχνείου, η γεννημένη στις ΗΠΑ Νάταλι Μπακόπουλος τοποθετεί την πλοκή του πρώτου βιβλίου της στην επαετία. Και ξεναγεί το αγγλόφωνο κοινό σε μια λιγότερο γνωστή σελίδα της πρόσφατης ελληνικής Ιστορίας.

ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ ΝΑΤΑΛΙ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΝΑΤΑΛΙ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΕΡΑΣΕ όλο τον Ιούλιο στον δρόμο. Μέσα σε ένα αυτοκίνητο, μετά μέσα σε ένα αεροπλάνο και μετά ξανά οδηγώντας, μαζί με τον σύζυγό της, από τις Μεσοδυτικές Πολιτείες μέχρι τη Νέα Αγγλία. Το πρώτο βιβλίο της, με τίτλο «Το πράσινο ακρογιάλι της πατρίδας» («The Green Shore»), είχε μόλις κυκλοφορήσει στην Αμερική και, όπως συνηθίζεται, η συγγραφέας έπρεπε να το υποστηρίξει με μια σειρά από αναγνώσεις και με την καθιερωμένη υπογραφή αντιτύπων για τους αναγνώστες. «Έχετε γράψει στο βιβλίο σας ότι η CIA ήταν υπεύθυνη για τη χούντα;» ήταν μία από τις πρώτες και σταθερές ερωτήσεις των Ελληνοαμερικανών που έρχονταν σε αυτές τις εκδηλώσεις των βιβλιοπωλείων, και η Νάταλι μπορούσε μόνο να χαμογελάει και να λέει ότι το βιβλίο της δεν είναι ιστορία κατασκοπείας.

Είναι, όμως, μια ιστορία για τα επτά χρόνια της χούντας και για τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη μιας αθηναϊκής μεσοαστικής οικογένειας αντιδρούν μέσα από τις προσωπικές επιλογές τους στην πολιτική καταπίεση. Η 39χρονη Μπακόπουλος – με πατέρα Έλληνα και μητέρα Ουκρανή – δεν έχει ζήσει στην Ελλάδα. Έχει μεγαλώσει στα προάστια του Ντιτρόιτ, ακριβώς όπως όλα τα παιδιά της ηλικίας της στις ΗΠΑ, χωρίς τις εμμονές του ελληνοαμερικανικού τρόπου ζωής. Σήμερα διδάσκει λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, στην πόλη Αν Αρμπور όπου ζει. Εκδότης της είναι ο οίκος Simon & Schuster, παραδοσιακά από τους πιο έγκυρους στην Αμερική. Σχεδόν δέκα χρόνια αφότου πήρε την απόφαση να αλλάξει πλεύση στην καριέρα της και να δηλώσει στον εαυτό της ότι είναι συγγραφέας, είναι πλέον σίγουρη ότι τελικά τα πράγματα δεν θα μπορούσαν ποτέ να είναι αλλιώς.

Πώς αποφασίσατε να γράψετε ένα βιβλίο για μια πόλη στην οποία δεν έχετε ζήσει; «Ηξερα από την αρχή ότι θα έγραφα για την Αθήνα, γιατί αυτή είναι η πόλη όπου έχει μεγαλώσει ο πατέρας μου. Μεγαλώνοντας τον ρωτούσα για την οικογένειά του και μου είχε πει για τον θείο του, τον ποιητή Μιχάλη Κατσάρδ. Μέχρι λίγο πριν από τα 30 μου δεν το γνώριζα, δεν μου το είχε πει κανείς. Μου μίλησε για την περίοδο που ο θείος του έμενε σε ένα υπόγειο μαζί με τον Μίκη Θεοδωράκη. Η εικόνα ενός αριστερού ποιητή και ενός αριστερού συνθέτη που μένουν μαζί σε ένα υπόγειο ήταν αυτή που

μου έδωσε ώθηση να ξεκινήσω το βιβλίο. Στην αρχή είχα γράψει κάτι που περιέγραφε πώς θα μπορούσε να είναι αυτή η φιλία στον περιορισμένο χώρο, αλλά τελικά δεν μπήκε στο βιβλίο. Το πρώτο κεφάλαιο που έγραφα το είχα ονομάσει «Κομμουνιστές στο υπόγειο, κορίτσια στην ταράτσα», αλλά δεν το θεώρησα ποτέ αρκετά καλό για να το δημοσιεύσω».

Για ποιον λόγο οι ήρωές σας είναι μεγалоιστοί; Τους πλάσατε με τη φαντασία σας ή πρόκειται για χαρακτήρες που σας είναι οικείοι; «Ο λόγος είναι ότι είχα βασίσει το βιβλίο στην οικογένεια του πατέρα μου. Αλλά προσπαθούσα να δημιουργήσω μη συνηθισμένους χαρακτήρες. Ο Μιχάλης, ας πούμε, έπρεπε να υποστηρίζεται οικονομικά από την οικογένεια, γιατί δεν εργαζόταν. Η Σόφρι θα έπρεπε να μπορούσε να πάει στο Παρίσι. Η Ελένη, λοιπόν, έπρεπε να είναι γιατρός και όχι νοσοκόμα, γιατί αλλιώς δεν θα μπορούσε να αναλάβει τον ρόλο της μητέρας και του πατέρα ταυτόχρονα».

Έχετε επισκεφθεί την Ελλάδα πρόσφατα. Πιστεύετε ότι η περίοδος της κρίσης έχει κοινά στοιχεία με αυτή της χούντας; «Και οι δύο εποχές έχουν φόβο και ανασφάλεια. Αν το έγραφα τώρα, η Σόφρι θα έφευγε να βρει δουλειά στο Αμστερνταμ για οικονομικούς λόγους και όχι για να μη συλληφθεί. Η Άννα θα προσέφερε ανθρωπιστική βοήθεια σε άτομα που χρειάζονταν φαγητό ή περιθαλψή».

Φωτογενής συγγραφέας

Η Νάταλι Μπακόπουλος, μεγάλωσε στο Ντιτρόιτ. Σήμερα διδάσκει λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν.

Πώς αντιδρούν οι άνθρωποι σε τέτοιες έντονες περιόδους; «Όταν νιώθουμε ότι δεν μπορούμε να αντιδράσουμε, επαναστατούμε ιδιωτικά. Όταν οι άνθρωποι νιώθουν παγιδευμένοι, αντιδρούν. Για παράδειγμα, διατηρούν ερωτικές σχέσεις που ίσως να μην έπρεπε και οι επιλογές που κάνουν δεν είναι εκείνες που θα ήταν υπό φυσιολογικές συνθήκες. Αναγκάζονται να έρθουν αντιμέτωποι με τις αδυναμίες του χαρακτήρα τους. Ενδοσκοπούν».

Ποιο είναι το πρώτο βήμα για να πετύχει ως συγγραφέας στην Αμερική; «Να βρεις έναν ατζέντι. Εγώ ήμουν τυχερή και την είχα γνωρίσει από φίλους. Μου είχε πει να της στείλω το βιβλίο, με την υπόσχεση να το εκπροσωπήσει μόνο αν το αγαπήσει. Ευτυχώς της άρεσε και της έστειλα τα προσχέδια. Τα έγραφα ξανά και ξανά μέχρι να μου πει ότι είναι έτοιμο. Μετά πρέπει να το στείλεις σε οίκους. Η επιμελήτρια στον Simon & Schuster το διάβασε και κατάλαβε αμέσως τι ήθελα να κάνω».

Στον αδελφό σας (σ.σ.: Ντιν Μπακόπουλος, επίσης συγγραφέας) δεν το είπατε δείξετε; «Μιλάμε πολύ για το γράψιμο, αλλά προσφέρουμε περισσότερο συναισθηματική υποστήριξη ο ένας στον άλλον. Έχουμε μια ζωή μαζί και δεν του είναι εύκολο να είναι αντικειμενικός».

Πειθαρχείτε στο γράψιμο; «Γράφω το πρωί, γιατί μέχρι το βράδυ θα έχω βρει χιλιάδες δικαιολογίες να μην το κάνω. Ξυπνάω στις

5.00 το πρωί, και γράφω ως τις 8.00-9.00 και έπειτα συνεχίζω την ημέρα μου. Αν και δεν θέλω να δίνω την εντύπωση ότι έχω συνεχώς τόση πειθαρχία. Το βιβλίο μου πήρε επτά χρόνια και πρέπει να το έχω γράψει τουλάχιστον 20 φορές. Υπήρξαν περίοδοι δύο-τριών μηνών που ούτε καν το κοίταζα και άλλα διαστήματα που δούλευα πιο συγκεντρωμένα».

Κατά πόσο μοιάζουν οι συγγραφείς στους χαρακτήρες τους; Εσείς με ποιον ταυτίζεστε; «Μοιάζω με τους χαρακτήρες μου επειδή έχω τις ίδιες επιλογές και συναισθήματα. Σαν τη Σόφι που είναι παρορμητική, ή την Άννα που ανησυχεί, ή τον Μιχάλη που έχει τόση οργή όπως κι εγώ. Ο Μιχάλης είναι πάντα διχασμένος ανάμεσα στην ιδέα της ασφάλειας, του να μη δρα και του να εμπλακεί πολιτικά επειδή είναι οργανισμένος. Μερικές φορές νιώθω το ίδιο και μετανιώνω που δεν είμαι πιο ενεργή πολιτικά. Τη Σόφι και την Άννα τις καταλαβαίνω γιατί έχω περάσει από αυτή την ηλικία, ενώ η Ελένη έχει παιδιά, που εγώ δεν έχω ακόμη».

Είναι ενδιαφέρον για έναν Αμερικανό να διαβάζει για την Ελλάδα του '60; Τι θεωρούν εξωτική; «Θέλουν να διαβάζουν για πράγματα που δεν τους είναι οικεία. Κάποιοι διαβάζουν και λένε: "Ήμουν 16 στη Νέα Υόρκη τότε και δεν ήξερα για αυτή τη δικτατορία". Διάβαζα πρόσφατα φοιτητικές εφημερίδες της εποχής και έβλεπα ότι υπήρχαν σύντομες αναφορές στα γεγονότα στην Ελλάδα. Ήμασταν, όμως, τόσο απασχολημένοι με το Βιετνάμ, που δεν προσέχαμε και πολύ. Η Ελλάδα για κάποιο κοινό μπορεί να είναι εξωτική, αλλά ταυτόχρονα και προσβάσιμη».

Μέχρι τα 30 ακολουθούσατε πολύ διαφορετική πορεία στη ζωή σας... «Στα 20 δεν ήξερα τι ήθελα. Σπούδασα ζωολογία, δούλεψα σε ερευνητικά εργαστήρια και κατέληξα σε μεταπτυχιακά στη φυσιολογία. Το έκανα για έναν χρόνο, αλλά μετά κατάλαβα ότι οι θετικές επιστήμες δεν με συνέπαιρναν όσο η λογοτεχνία. Αντί για επιστημονικά περιοδικά, τα βράδια διάβαζα το "New Yorker" και το "Harper's". Τελικά παράτησα το Ph.D και δούλεψα ως επιστημονική συντάκτρια (science editor). Ξεκίνησα να παρακολουθώ το MFA στη δημιουργική γραφή όταν ήμουν 30 ετών. Ήθελα να είμαι συγγραφέας, αλλά νόμιζα ότι αυτό ήταν για άλλους ανθρώπους. Πάντα ήμουν της όψιμης άνηψης».

Ήσασταν από εκείνους που κρατούσαν ημερολόγιο; «Πάντα είχα ημερολόγια, πάντα

«Και η χούντα και η κρίση είναι εποχές που έχουν φόβο και ανασφάλεια. Αν έγραφα το βιβλίο μου σήμερα, η ηρωίδα θα έφευγε να βρει δουλειά στο Αμστερνταμ για οικονομικούς λόγους και όχι για να μη συλληφθεί»

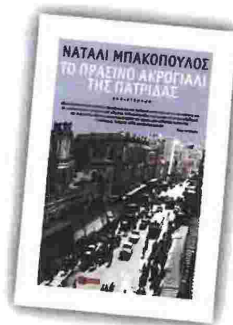
έγραφα κάτι. Όταν ήμουν έφηβη, έγραφα απάισια ποιήματα, αργότερα – στα 20 μου – έγραφα σενάρια. Αλλά πρέπει να πεις στον εαυτό σου ότι είσαι συγγραφέας για να μπορέσεις να το κάνεις».

Τώρα πια έχετε συνειδητοποιήσει για ποιον λόγο γράφετε; «Γράφω για να καταλάβω τον κόσμο, γιατί δεν ξέρω να κάνω κάτι άλλο. Δίδαξα πρόσφατα σε ένα σεμινάριο για μεγαλύτερους ανθρώπους που ήθελαν να ξεκινήσουν να γράφουν. Μου έλεγαν γλυκά πράγματα, ότι θα ήθελαν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους κι εγώ σκεφτόμουν ότι γράφω από πείσμα και εκδίκηση. Επίσης, γιατί θα ήθελα να γράφω τα βιβλία που μου αρέσει να διαβάζω».

Υπάρχουν, πιστεύετε, κοινά στοιχεία που διακρίνουν την προσωπικότητα των συγγραφέων; «Νομίζω ότι οι περισσότεροι συγγραφείς γράφουν από πείσμα και εκδίκηση. Κάτι σε σχέση με την παιδική σου ηλικία, όταν ένιωθες αουτσάιντερ, στην απέξω. Εγώ, ας πούμε, δεν έκανα спор και προτιμούσα να διαβάζω. Περισσότερο παρατηρούσα παρά συμμετείχα. Όσοι συγγραφείς ξέρω, με κάποιον τρόπο, ήταν εκτός του mainstream».

Δεν είναι πολύ μοναχική δουλειά; «Απαιτεί να κάθεται με τις ώρες μόνος σου, οπότε είναι μοναχικό, ωστόσο το συνδυάζω με τη διδασκαλία, που είναι το ακριβώς αντίθετο, και ισορροπώ. Γενικά πάντως είμαι εσωστρεφής, οπότε μάλλον μου ταιριάζει».

Ψάχνοντας για εσάς στο Internet βρέθηκα σε μια ιστοσελίδα στην οποία εσείς έχουν βαθμολογήσει οι φοιτητές σας. Έχετε 4,9/5 και μια κόκκινη πιπεριά γιατί σας θεωρούν «hot», ωραία. «Το είχα δει τρία χρόνια πριν και είδα ότι έγραφαν καλά πράγματα, αλλά μετά δεν το επισκέφθηκα, μήπως και είχαν γράψει κάτι κακό και στενοχωριόμουν. Οι φίλοι μου έλεγαν: "Μη σε νοιάζει για τα σχόλια, το θέμα είναι η κόκκινη πιπεριά"». ●

★ Το πρώτο μυθιστόρημα της Νάτι Μπακόπουλος με τίτλο «Το πράσινο ακρογιάλι της πατρίδας» κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη.